

Den Laethemschen Vriendenkring

Verslag van de vergadering van dinsdag 09 oktober 2007

Plaats : Brouwerijschuur, Dorp, Latem

Aantal aanwezigen : 50

Begin van de vergadering : 19u45

Einde van de vergadering : 21u40

Verontschuldigd: Rigo Van de Voorde, Agnes & Armand Vermeulen, Leon Hanssens, Claudine De Schuyter, Paul Santens, Erik Van den Abeele, Monique De Meester, Mutienne Van Wassenhove, Hans Defever, Monica Couvent, Wilfried Vancampenhoudt

Agenda :

Voorzitter, Albert Haelemeersch vangt aan met het citeren van de verontschuldigten en met de vaststelling dat er nogal wat afwezigen zijn. Wellicht nog wat aan het nastormen van het verrassingsdiner, oppert hij, maar herpakt zich dan met de bemerking dat er op hetzelfde ogenblik een vergadering aan de gang is op het gemeentehuis aangaande het komende kerstgebeuren.

Verder stelt hij het onderwerp van de avond, "Baarlehoek" en de beide sprekers -Martine Sergeant en Jan Demeyer- voor, eraan toevoegend dat ook hij vier jaar van zijn jeugd daar heeft doorgebracht, spelevarend op een bootje aan de Leie en er een schitterende tijd beleefde.

Wanneer Martine het woord krijgt komt ze meteen voor een zwaar dilemma te staan: plat Loathemsch (wat ze naar eigen zeggen niet zo goed kan) of ABN? Na enig overleg komt een deftig compromis uit de bus: een mix van Latems en plat ABN, en zo geschiedde.

Martine krijgt tijdens haar voortreffelijk betoog (waarvan hieronder het relaas) regelmatig steun van haar echtgenoot William die, afgesproken of niet, voor aanvullende anekdotes zorgt, maar ook Joske en Guido Dhaene, Christian Duprez en Albert Haelemeersch dragen hun steentje bij. Op deze manier ontstaan aanvullend interessante causerieën o.a.

aangaande de momenteel niet meer bruikbare trekwegel langs de Leie-oever die, volgens Albert Haelemeersch -als de Raad van State een gunstige uitspraak doet- terug publiek zou moeten worden van Gent tot Deinze, ondanks de talloze private aanlegsteigers die de oorspronkelijke biotoop van de nu afkalvende Leie-oever hebben vervangen. Die uitspraak is helaas nog niet voor binnenkort. Ook de naar Baarlekerk verhuisde kruisweg van kunstschilder Evarist De Buck, eveneens een Baarlehoeker, komt ter sprake en ook het feit dat Baarlehoek destijds nog een heuse motorcross heeft ingericht blijft niet onbesproken.

Jan Demeyer sluit de gezamenlijke toespraak af met enkele persoonlijke anekdotes aangaande Baarlehoek waarmee andermaal een punt wordt gezet achter de belichting van een stukje Laethemsch verleden.

De toespraak van Martine :

Herinneringen aan "BAARLE-HOEK" - "BAARLOEK"

waar ik woonde sinds mijn geboorte 1949 tot mijn huwelijk in 1969.

De meest noordelijke wijk van Sint-Martens-Latem behoorde tot 1805 tot Baarle (Drongen) Het was burgerlijk Latem maar kerkelijk afhankelijk van Baarle. Dit was zo tot kort na de tweede wereldoorlog. Zo werd Helene Minjauw als laatste inwonster van Baarle-Hoek nog in april 1949 begraven te Baarle. Via de overzet " het veer" werden tot dan de afgestorvenen overgebracht naar de aan de overkant van de Leie gelegen kerk van Baarle.

In augustus 1951 werd mijn grootmoeder langs mijn vaders kant, Eufrasie Minjauw, als eerste te Latem begraven. Het vervoer van de kist naar de kerk te Latem gebeurde toen nog met paard en lijkkoeft door de heer Jules Ranschaert.

Te Baarle-Hoek waren bijna alle inwoners groentetelers. 's Nachts vertrok men met paard en kar naar de groothandelsmarkt te Gent om de groenten daar te koop aan te bieden en

veelal kwam men soms maar in de namiddag terug thuis. 't Is van horen vertellen, maar nonkel Jan had op zijn terugkeer zijn vast café waar hij stevast stopte en als hij zat te slapen stopte zijn paard vanzelf voor het café zodat hij zijn wel verdiende dreupel(s) kon naar binnen kappen. Later gebeurde dit uiteraard met de vrachtwagen maar de klassieke stopplaats en de nodige dreupels werden er nog steeds genuttigd, van alcohol controle was er toen nog weinig sprake.

Rond 1900 stonden er in Baarle-Hoek maar een 18 tal huisjes ongeordend op een klein maar hoog gelegen deel langs de Leie. De bijna jaarlijks terugkerende overstromingen bedreigden aldus de huisjes niet. Nadien is er de doorsteek van de Leie met de ringvaart gekomen en waren de overstromingen verleden tijd zodat men ook in de lager gelegen gebieden toeliet om te bouwen. Maar de laatste jaren zijn er opnieuw, om welke reden dan ook, een paar overstromingen geweest en het zijn net die plaatsen en woningen die onder water komen te staan. In het begin van de 20ste eeuw was "den overzet" gelegen aan het huisnummer 3, nu mijn ouderlijke woning met huisnummer 74 waar ik ben opgegroeid. Tijdens wereldoorlog II is de overzet verhuisd naar de plaats waar hij nog steeds is, aan het restaurant "'t Oude Veer" (nu "Hof ter Leie"), het vroeger café "Het Vissershuis". Maurits Walgraeve was toen de veerman en werd later de schoonvader van Armand Vermeulen toen die met zijn dochter Agnes trouwde. Als kind herinner ik mij dat er bijna elke avond bij ons gekaart werd maar om tien uur keerde iedereen huiswaarts want 's anderdaags was het voor hen vroeg dag. Zelf vloog ik veel vroeger in bed omdat, zoals later bleek, er tijdens het kaarten soms nogal wat praat werd verkocht.

Mijn moeder vertelde mij dat Baarle-Hoek ook soms de geitenhoek werd genoemd omdat bijna iedereen er een geit op na hield omwille van de melk. Later was het de familie René Van de Gehuchte die koeien hielden, zij waren dus geen groenteboeren en iedere dag gingen wij bij hen melk, boter of eieren inkopen. Vroeger werd er in de Leie ook vis en paling gevangen, mijn moeder zette bussels hout langs de kant in het water en een paar uur later zaten die vol met paling wat goed van pas kwam in de oorlogsperiode. Heerlijke verse paling maar het villen vond zij een vervelende karwei gezien die beestjes zich tijdens het villen rond haar arm kronkelden, maar dat was vóór mijnen tijd. Mijn vader, Maurice Sergeant, leerde in Baarle-Hoek bijna ieder kind zwemmen want aan de Leie wonen en niet kunnen zwemmen vond hij gevaarlijk voor de spelende kinderen. Hij legde zijn boot (een pont) in het midden van de Leie, bond een koord rond onzen buik en liet ons eerst met strak gespannen koord rond de boot zwemmen / spartelen en naargelang hij zag dat het begon te gaan loste hij de koord zachtjes zodat wij op vrij korte tijd konden zwemmen. Daardoor kwam het dan ook dat wij ons tijdens de zomervakantie en andere warme dagen kostelijk amuseerden in de toen nog propere Leie. Een schonen tijd was dat!

De groenteboeren hadden het echter zo goed niet, het waren meestal lange dagen hard labeur. Alles werd toen nog met de hand gedaan. Ploegen was er toen nog niet bij en de ganse partijen zware maar zeer vruchtbare landbouwgrond werden met de spade omgespit. Chemisch bemesten bestond toen ook nog niet en af en toe kwam er een beerschip langs dat dan opnieuw met de hand door twee man met tonnen werd gelost en over het land verdeeld. Dat de akkers langs de Leie lagen had een groot voordeel, vooral bij lange droge periodes, gezien er steeds voldoende gratis water beschikbaar was. Bijna iedereen had een waterpomp die zij op hun boot plaatsten, enkel nog de slang aansluiten en sproeien maar. De groenten werden naar huis gebracht via de Leie met ponten die via de naast de Leie gelegen trekweg met een koord werden voort getrokken. De trekweg is inmiddels een wandelpad geworden en op het laatst werden de ponten voortgestuwd door een boven op de pont geplaatste ventilator. Maar de tijden veranderden en de meeste werkzaamheden werden machinaal uitgevoerd maar het bleef nog steeds hard labeur want de productie moest omhoog en de dagen bleven lang of werden bij sommigen nog langer. Momenteel is er

geen groententeelt meer in Baarle-Hoek : de meesten zijn op rust en de jongere generatie zag de opvolging niet zitten of is er inmiddels mee gestopt. Enkel Johan Bytebier (zoon van Remi) is nog actief maar dan in de Klapstraat te Deurle waar hij meters serres heeft geplaatst waarin de groenten worden gekweekt. In 1960 werd de Baarle-Frankrijkstraat, de slechtste kasseiweg die er was, vernieuwd (Ik moest er tweemaal per dag over fietsen om naar de zusterschool in Latem te gaan). Er werd een dikke asfaltlaag overgegoten en ze werd ingehuldigd door toenmalig burgemeester Remi Verhaegen en eerste schepen Albert Wieme. Men had mij gevraagd om bij de inhuldiging een brief voor te lezen voor de burgemeester wat ik wel wou doen maar op één voorwaarde : dat ik een nieuw kleedje kreeg, wat dan ook gebeurde hé.

's Winters was de Leie nogal eens dichtgevroren en was het altijd een beetje feest. Iedereen zat dan op het ijs met schaatsen, ijsstoel, slede... sommigen zelfs met de fiets. Mijnheer Vynckier, die er ook woonde, richtte dan een wedstrijd in. Voor de jongere kinderen met de slee en voor de groten een schaatswedstrijd. Iedereen deed dan zijn uiterste best want de winnaars kregen een beker.

Het is nu bijna elf jaar geleden dat de Leie nog eens dicht is gevroren, wat ik mij goed herinner omdat toen mijn eerste kleindochter Eliza is geboren.

Later, toen ik bij Albert Wieme ging werken, waren er nog steeds overstromingen en werd ik per boot tot aan de boerderij van De Volder gebracht of kwam Albert mij halen in Baarle aan de overzet. Ook de aanvoer van voedsel gebeurde per boot of de laatste maal zelfs met een tractor door tuinbouwkundige Geert De Vos. De civiele bescherming stond steeds paraat en de bewoners zelf hielpen daar waar het nodig was. In nood hielp iedereen uit de hoek elkaar.

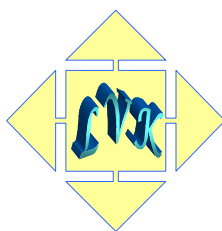
Binnen een paar jaar zullen de overstromingen waarschijnlijk terug tot het verleden behoren want het waterbeheer is bezig met er werk van te maken, al de punten die te laag of zelfs gewoon laag zijn gelegen werden in kaart gebracht en de verschillende mogelijke oplossingen om de watersnood tot het verleden te brengen worden bestudeerd.

Nu wil ik graag mijn ervaringen afsluiten met de legende van Baarle- Hoek die de naam Latem verklaart.

Er leefde eens, heel lang geleden, in het naburige Baarle een reus. Deze reus, Karel Van Baarle genaamd, heerste als een tiran over de Baarlese gemeenschap. Nu was er in Baarle ook een man die in opstand kwam tegen de heerschappij van Karel Van Baarle. Er ontstond een strijd die al heel vlug in het voordeel van de reus uitviel. De opstandeling vluchtte over de Leie en ontsnapte op het grondgebied van Baarle-Hoek. De reus, Karel Van Baarle staakte de achtervolging aan de Leieoever en riep zegevierend uit: "Laat hem" Van die dag af noemde men het grondgebied, aan deze zijde van de Leie, Laethem of Latem.

Met een vriendengroet en tot de volgende vergadering met "De Leievaganten" op
Dinsdag 13 november 2007 om 19u30 in de Brouwerijschuur !

Wilfried Vancampenhoudt
Secretaris

Albert Haelemeersch
Voorzitter

Den Laethemschen Vriendenkring

Secretariaat : Maenhoutstraat, 85, 9830 Sint-Martens-Latem

Tel/Fax : 09/329 67 39 - GSM : 0475/94 98 18 - E-mail : campevents@telenet.be - Bank : 390-0344860-80